

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : PDG 5130001

ชื่อโครงการ : สถานการณ์สัตว์ป่าไทย: การค้าขายสัตว์ป่า สวนสัตว์ และเขตอนุรักษ์: ปัญหาทางออก และโจทย์วิจัย

ชื่อนักวิจัย : นิคม พุทธา¹, ระวี ถาวร², เอมพงศ์ บุญญานุพงศ์³, ชุตินา นุ่นมัน³, นรินี เรืองหนู³, ชลธิพร บุตรโคตร³, ชันเอก ทังสุบุตร¹, อรรถกฤติ ศรียาภย์¹, นงนุช ถิรวรรณ¹, นุจิรัตน์ อ่องพะ¹

Email Address: pingwatershed@yahoo.com, nammaeping@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2550 – มีนาคม 2551

ด้วยตระหนักต่อคุณค่าของสัตว์ป่าและสถานการณ์การคุกคามสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัยโครงการฯ จึงรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาการคุกคาม และการค้าสัตว์ป่าในประเทศไทย จากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ภายในและต่างประเทศ ในหัวข้อที่เกี่ยวกับ 1) การค้าสัตว์ป่า 2) การใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าในกิจการสวนสัตว์ 3) การปรับแก้ไขกฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 4) ปัญหาการคุกคามสัตว์ป่าในถิ่นกำเนิดในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ แล้วนำเอาข้อมูลที่ได้ประมวลได้มาสรุป เรียบเรียง นำเผยแพร่ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดถึงกลุ่ม องค์กรชาวบ้านที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์ป่า และกลุ่มนักศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรง และสื่อมวลชน เพื่อให้เป็นประเด็นนำร่องและเป็นข้อถกเถียงในการสืบเสาะ ค้นหารายละเอียด และมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สัตว์ป่าในประเทศไทยยังคงถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าลดลงจากโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่างๆและการขยายตัวของเมือง สัตว์ป่ายังคงถูกล่าในถิ่นกำเนิดแม้เป็นเขตอนุรักษ์และถูกจัดลำดับเข้าสู่ภาวะสูญพันธุ์มากขึ้น ประเทศไทยยังคงถูกนานาชาติประณามมองว่าเป็นศูนย์กลางของการค้าสัตว์ป่าสำคัญแห่งหนึ่งของโลก ในการนำสัตว์ป่าทั้งจากป่าภายในประเทศและประเทศใกล้เคียงไปสู่ผู้ซื้อภายในและต่างประเทศ มีการขยายตัวของการใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่ามากขึ้นในรูปแบบของสวนสัตว์และการครอบครองรายย่อย มีข้อสังเกตว่า ด้วยข้อจำกัดของการเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่า การแข่งขันและความอยู่รอดของธุรกิจ ตลอดจนข้อจำกัดของประสิทธิภาพการควบคุมและพิสูจน์ที่มาของสัตว์ป่า ทำให้การใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าดังกล่าวอาจไม่สามารถอ้างเหตุผลเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์สัตว์ป่าในธรรมชาติให้อยู่รอดได้ แต่ในทางตรงข้าม กระตุ้นการนำสัตว์ป่าจากธรรมชาติออกมาใช้ประโยชน์อย่างหนักส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าในธรรมชาติมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อสังเกตที่น่าเป็นห่วงด้วยว่า ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายและโครงสร้างการบริหาร

¹ เครือข่ายคุ้มครองสัตว์ป่าไทย

² ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

จัดการที่มีอยู่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน ยังไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แก่ไขช่องโหว่และป้องกันการลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่าได้ แต่การขาดความตระหนักถึงคุณค่าของสัตว์ป่าต่อระบบนิเวศตลอดจนค่านิยมที่มุ่งเน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติตอบสนองแต่ทางด้านเศรษฐกิจของคนทั่วไปและผู้กำหนดนโยบาย กำลังมีส่วนผลักดันส่งเสริมให้เกิดนโยบาย โครงการและการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของสัตว์ป่าและใช้ประโยชน์สัตว์ป่าในลักษณะที่แฝงอยู่ในรูปแบบของการอนุรักษ์สัตว์ป่า ปรากฏการณ์และข้อสังเกตดังกล่าวนำมาสู่ข้อเสนอให้เร่งศึกษาสถานะ การปราศจากสัตว์ป่าที่สำคัญในพื้นที่ธรรมชาติของไทยเพื่อหาทางป้องกันและฟื้นฟูศึกษาปัญหาและผลกระทบของการค้าสัตว์ป่าเพื่อหามาตรการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น กำหนดรายละเอียดมาตรฐานและมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า และในทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อสัตว์ป่าในถิ่นกำเนิดอย่างแท้จริง ให้ความรู้และกระตุ้นจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง ตลอดจนขยายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันการค้าสัตว์ป่าที่ส่งผลกระทบ การคุกคามสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การติดตามควบคุมการดำเนินงานตามมาตรฐานของสวนสัตว์และผู้ครอบครองรายย่อย และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าให้เกิดความยั่งยืน

Abstract

Project Code: PDG 5130001

Project Title: Status of Wildlife of Thailand: Wildlife Trade, Zoo and Protected Areas: Problems Solutions and Future Research Topics

Investigators: Puttha N⁴, Thavorn R⁵, Boonyanupong A⁶, Noonmun C⁶, Reungnoo N⁶, Bhutkhotr C⁶, Tangsubutra C⁴, Sriyabhya A⁴, Dhirawan N⁴, Ong-La N⁴

Email Address: pingwatershed@yahoo.com , nammaeping@gmail.com

Project Duration: October 2007 – March 2008

The project aims to raise public awareness on the updated status of wildlife of Thailand and to develop future research topics to improve wildlife conservation measures. Based on the compiled information, news, interview with concerned people and discussion from seminars on the topics of **wildlife trade**, zoo, **poaching**, **habitat loss** and conservation, it is found that wildlife in Thailand have been threatened continuously. Wildlife habitats have also been lost by various economic development projects and urban expansion. Wildlife poaching occurs even in their protected habitats. More wildlife becomes endangered or critically endangered. International community still recognizes Thailand as the world's important center and transit country of wildlife trade, Use of wildlife by different types of **zoo and minor occupants** is increasing. It is notable that the limitation of captive breeding, competitiveness and survival of zoo business, ineffective control of wildlife trade and identification of wildlife origin may not be able to claim such use as conservation. On the contrary, it could stimulate poaching of wild animals out of their habitats, business without animal welfare and release of abandoned animals and alien species to Thailand's environment. There are notably concerns on the current ineffectiveness of **law enforcement** and limiting capacity of responsible agencies to protect wildlife habitats and prevent illegal wildlife poaching and trade. Meanwhile, policy makers are leading the public to pay more attention on economic development rather than awareness of the important role of wildlife to keep Thailand's habitat richness. Such interest is pushing suspiciously to amend the concerned laws and launch policies to support use of protected habitats and wildlife in the unsustainable manner. The above-mentioned circumstances and observations lead to many proposals for further activities including study of status, impacts and

⁴ Thailand Wildlife Conservation Network

⁵ Regional Community Forestry Training Center for the Asia Pacific (RECOFTC), Kasetsart University

⁶ Environmental Journalist Club, Journalist and Media Association of Thailand

mitigation of “**empty forest** “ in Thailand’s wildlife habitats, keeping monitor the illegal wildlife trade for control improvement, determining standards, criteria and measures toward ex-situ and in-situ conservation for zoo operations and other wildlife occupations, stimulating public awareness on wildlife conservation and expansion the participation of all concerned parties in these proposals and in development of national policies and legislation concerning the wildlife.